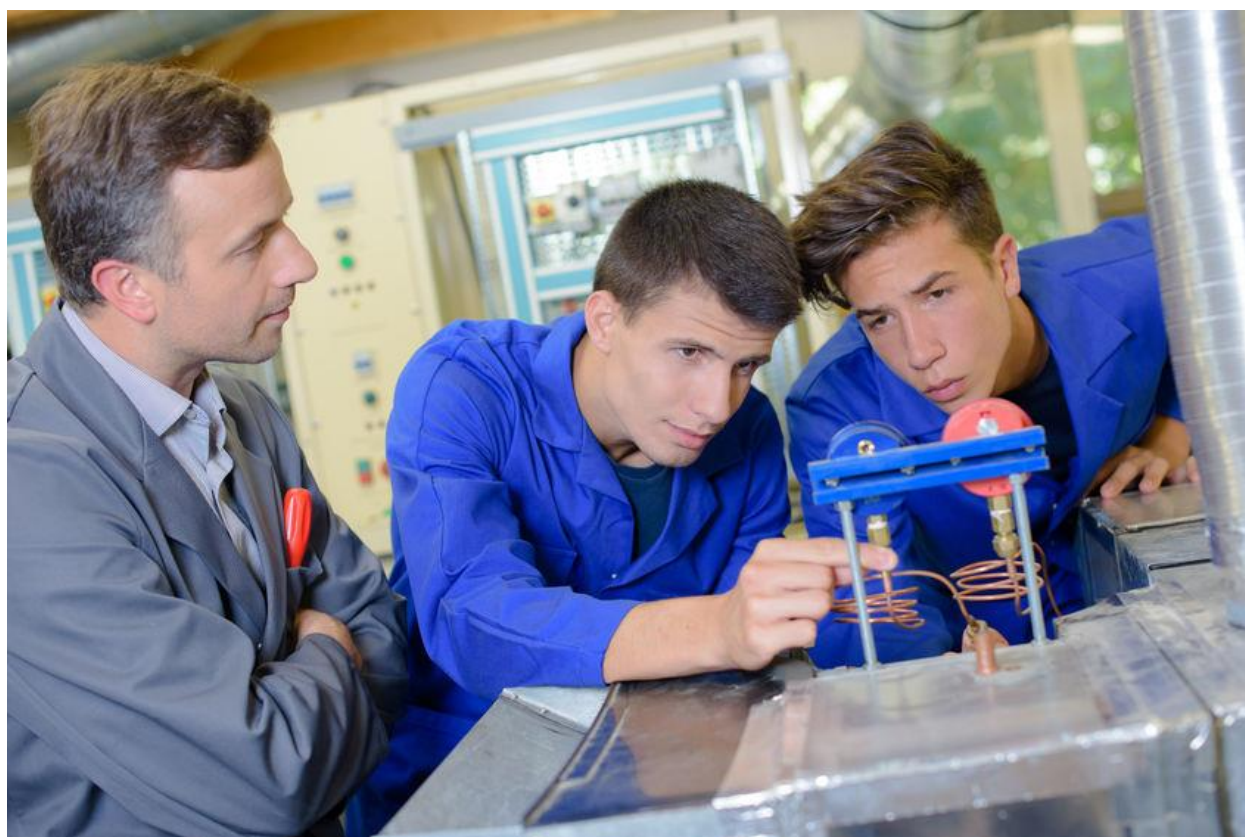

Szkolnictwo zawodowe a świętokrzyskie inteligentne specjalizacje

Innowacje znajdują się w sferze zainteresowania polityki państwa, czego wyraz stanowi realizacja polityki innowacyjnej, której celem jest aktywizowanie rozwoju gospodarczego. Nabiera to szczególnego znaczenia w kontekście realizacji strategii inteligentnej specjalizacji, która ustanawia określone priorytety prowadzące do uzyskania przewagi konkurencyjnej w zakresie badań naukowych i innowacji oraz biznesie. Inteligentna specjalizacja stanowi proces

przedsiębiorczego odkrywania, który ma charakter interaktywny i oddolny prowadzący do wskazania obszarów, w jakich już się specjalizuje lub może się specjalizować dany region¹.

Znaczenie szkolnictwa zawodowego dla gospodarki jest niebagatelne biorąc pod uwagę fakt niewystarczającej liczby wykwalifikowanych pracowników na rynku pracy. Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują, że w 2014 roku bezrobotni mężczyźni w wieku do 34 lat stanowili około 40 procent wszystkich bezrobotnych mężczyzn ogółem, a kobiety blisko 50 procent. Natomiast stopa bezrobocia w grupie wiekowej 20-24 lata wyniosła ponad 20 procent i zatem był blisko dwukrotnie wyższa niż stopa bezrobocia ogółem. Można więc wnioskować, iż taka sytuacja wynika z niedostatków systemu edukacyjnego w stosunku do potrzeb gospodarki². Natomiast należy wskazać, że rok szkolny 2016/2017 był rokiem, w którym funkcjonowało 1663 szkół zawodowych w kraju. Uczęszczało do nich 166,2 tys. uczniów, wśród których największą popularnością cieszyły się kierunki o profilu inżynieryjno-technicznym (38,8 procent) oraz usług dla ludności (27,4 procent). Zasadnicze szkoły zawodowe w roku szkolnym 2015/2016 ukończyło 55,6 tys. osób, z czego 32,4 procentu stanowiły kobiety. Ponadto największa liczba absolwentów szkół zawodowych tj. 25,2 tys., uzyskała pozytywny wynik egzaminu potwierdzającego kwalifikacje właśnie w zawodach inżynieryjno-technicznych oraz usług dla ludności. Na poziomie technikalnym kształcenia zawodowego w roku szkolnym 2016/2017 działało 1 905 techników, gdzie pobierało naukę 505,9 tys. uczniów. Wśród tych osób największym zainteresowaniem cieszyły się kierunki inżynieryjno-techniczne, usługi dla ludności, technologie teleinformacyjne oraz z zakresu biznesu i administracji. Liczba absolwentów techników wyniosła 112,6 tys., a 68,3 tys. z nich uzyskało kwalifikacje w zawodach usług dla ludności, inżynieryjno-technicznych oraz technologii teleinformacyjnych. System edukacji w ww. obszarze jest realizowany w zgodzie z prawem sprawiedliwego dostępu do kształcenia zawodowego. Jednak ważną rolę przy wyborze kierunku kształcenia zawodowego

¹ M. Kidyba, Ł. Makowski, *Kształtowanie polityki innowacyjnej w Unii Europejskiej a inteligentne specjalizacje*, w: *Przedsiębiorczość i Zarządzanie*, 2018, t. 19, z. 4, cz. 3 *Innowacyjność w polityce regionalnej, przedsiębiorstwie i w procesach transferu wiedzy*, s. 21-32, <http://piz.san.edu.pl/docs/e-XIX-4-3.pdf> (dostęp: 10.09.2018).

² *Efektywne szkolnictwo zawodowe, jako kluczowy element nowoczesnej gospodarki. Raport*, WEI, 2016.

odgrywa rolę. I tak oto mężczyźni wybierali głównie kształcenie w zawodach leśnych, inżyniersko-technicznych, architektonicznych i budownictwa, rolniczych oraz produkcji i przetwórstwa. Kobiety z kolei stanowiły znaczną większość wśród uczniów, którzy wybrali kształcenie w zawodach z zakresu biznesu i administracji, usług dla ludności oraz o profilu artystycznym. W technikach także utrzymuje się znacząca przewaga mężczyzn nad liczbą kobiet, gdzie w roku szkolnym 2016/2017 stanowiły one 39,9% uczniów techników³.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2016/2017*, Główny Urząd Statystyczny, 2017.

Aby mówić o innowacyjnej edukacji należy wskazać jak ważną rolę pełni szkoła, która jest innowacyjna wtedy, kiedy jej działanie ma charakter wspierający aktualny model społeczeństwa. Innowacyjna szkoła akcentuje rozwój osobowości i przystosowania społecznego ucznia, reprezentuje konstruktywistyczny model nauczania w procesie nabywania kompetencji

³ *Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2016/2017*, Główny Urząd Statystyczny, 2017.

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

poznawczych, stawia na integrację i strategię współpracy z uczniem, partnerskie relacje w komunikacji z rodzicami i otoczeniem szkoły. Zatem innowacyjna edukacja wyraża się zarówno w zmianach, które zachodzą wewnątrz szkół, ale i w całym systemie edukacji, uwzględniając bieżące i przyszłe potrzeby np. związane z e-learningiem, kształceniem w domu itp⁴. Innowacje w edukacji najczęściej utożsamiane są z wykorzystaniem nowych technologii, co niejako odzwierciedla potrzeby współczesnej gospodarki i rynku pracy. Stąd w procesie edukacyjnym wprowadzane są takie metody jak m.in. e-learning, edukacja uczestnicząca, prezentacje edukacyjne, edukacyjny wirtualny spacer, gry edukacyjne⁵.

⁴ E. Zamojska, *Alternatywność i innowacyjność w edukacji współczesnej – na przykładzie Czech*, w: Kultura – Społeczeństwo – Edukacja nr 1, 2012, Poznań 2012, pp. 105–119, Adam Mickiewicz University Press.

⁵ T. Jędrzejczak, *Innowacje w edukacji*, 2012/05/22, w: Portal Innowacji

http://www.pi.gov.pl/PARP/chapter_86196.asp?soid=FDE0ADC3BEED4290A4D5C5B2BF5920B5 (dostęp: 10.09.2018).

W związku z tym, że w województwie świętokrzyskim dominują takie sektory gospodarki jak budownictwo, przemysł metalowo-odlewniczy, rolnictwo, to szczególnie istotna jest współpraca szkół zawodowych z otoczeniem społeczno-gospodarczym, która może przełożyć się na rozwój zasobów szkolnictwa zawodowego oraz stanowić o przyszłym potencjale firm, jak i samego regionu. Wspomniana współpraca szkół zawodowych w województwie świętokrzyskim z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest okazją do transferu wiedzy i uczenia się, by finalnie kreować i wdrażać politykę edukacyjną w regionie. Tego rodzaju klastrowe partnerstwa zrzeszające przedstawicieli podmiotów publicznych, prywatnych i nauki przyczyniają się do definiowania priorytetowych i konkretnych umiejętności wymaganych na rynku pracy. W rezultacie działań prowadzących do opracowania strategii i realizacji w sposób kompleksowy kwestii odnoszących się do polityki edukacyjnej w regionie, powstaje system umożliwiający wczesny kontakt ucznia z pracodawcą. Odbywa się on przy udziale szkoły, której aktywność uwzględnia realne potrzeby pracodawców⁶.

Owe partnerstwa na rzecz lokalnych rynków pracy pozwalają na zacieśnianie więzi pomiędzy interesariuszami reprezentowanymi zarówno przez pracodawców i przedstawicieli pracowników, dla których priorytetowy jest w szczególności system kształcenia zawodowego decydujący w dużej mierze o sukcesie ucznia na rynku pracy, ale i rozwoju gospodarczym regionu. Bardzo ważne jest kształcenie i szkolenie zawodowe, które będzie dostosowane do potrzeb zmieniającej się gospodarki oraz partycypacja pracodawców w systemie identyfikacji potrzeb kwalifikacyjno-zawodowych na rynku pracy, a także weryfikacja przez nich wymagań kwalifikacyjnych⁷. W efekcie, województwo świętokrzyskie jest w czołówce tych, gdzie uczeń praktykuje u pracodawcy, a więc ma możliwość podjęcia kształcenia w miejscu pracy, również w odniesieniu do kształcenia zawodowego w systemie dualnym. Szkolnictwo zawodowe pozwala kształcić konkretne umiejętności zawodowe, co umożliwia szybkie wejście na rynek pracy zaraz

⁶ P. Forma, M. Kazem-Bek, M. Patyńska, *Model współpracy szkół zawodowych z otoczeniem społeczno-gospodarczym*, Utila sp. z o.o., EU-CONSULT sp. z o.o.

⁷ Ibidem.

po zakończeniu edukacji. Zainteresowanie kształceniem zawodowym wynika w dużej mierze z lokalnego rynku pracy, na którym ceni się posiadanie konkretnych kwalifikacji zawodowych. W Świętokrzyskiem wskaźnik wyposażenia techniczno-dydaktycznego szkół jest z kolei powyżej średniej krajowej pod względem najbardziej różnorodnego wyposażenia, największej liczby jego typów⁸. Województwo świętokrzyskie notuje również popularność kształcenia zawodowego na poziomie technikalnym, tym samym znajdując się w czołówce województw, w których było ono najbardziej rozpowszechnione⁹.

Oferta edukacyjna świętokrzyskich szkół zawodowych odpowiada zapotrzebowaniu firm, będących reprezentantem czterech głównych inteligentnych specjalizacji regionalnych tj. zasobooszczędne budownictwo, przemysł metalowo-odlewniczy, nowoczesne rolnictwo i przetwórstwo spożywcze, turystyka zdrowotna i prozdrowotna. W związku z tym można wyróżnić pięć grup kierunków kształcenia w województwie świętokrzyskim. Są to kierunki budowlane, mechaniczne, usługowe, biznesowe, hotelarsko-turystyczne i gastronomiczne, geograficzno-przyrodnicze, medyczne oraz z obszaru nowych technologii. Stąd też współpraca szkół zawodowych z pracodawcami w województwie świętokrzyskim obejmuje takie obszary jak promocja i doradztwo zawodowe, proces kształcenia i egzaminowania oraz działania wspierające. Pierwszy z nich obejmuje spotkania z uczniami i absolwentami szkół podstawowych i gimnazjów oraz ich rodzicami, wycieczki zawodoznawcze czy umieszczenie tabliczki informacyjnej zakładu pracy na terenie szkoły. W drugim z obszarów kooperacji z pracodawcami szkoły zawodowe podejmują się stworzenia wspólnej oferty edukacyjnej, modernizacji programów nauczania, organizacji staży zawodowych dla uczniów i nauczycieli, praktyk zawodowych, kursów zawodowych dla nauczycieli oraz budowy sieci współpracy dla pracodawców i dyrektorów szkół, a także udziału pracodawców w egzaminach i uczestniczeniu w seminariach branżowych. Działania wspierające realizowane w ramach kooperacji szkół zawodowych z pracodawcami polega przede wszystkim na doposażaniu szkół w surowce, materiały i osprzęt, a także wyposażenie techno-dydaktyczne szkół, organizacji olimpiad i

⁸ E. Goźlińska, A. Kruszewski, *Stan szkolnictwa zawodowego w Polsce. Raport*, KOWEziU, 2013.

⁹ *Oświata i wychowanie...* op. cit.

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

konkursów zawodowych, projektów edukacyjnych, organizacji inicjatyw społecznych, realizacji wizyt studyjnych¹⁰. Powyższe wskazuje, że województwo świętokrzyskie aktywnie podejmuje wysiłki na rzecz aktywizowania pracodawców do kooperacji ze szkołami kształcenia zawodowego dążąc ku innowacyjnej a zarazem smart edukacji.

Monika Kidyba, Michał Potracki

¹⁰ P. Forma, M. Kazem-Bek, M. Patyńska, *Model...* op. cit.

